

YU ISSN-0042-8442
УДК 355.48 (497.1) (051)

ВОЈНО- ИСТОРИЈСКИ ГЛАСНИК

MILITARY HISTORICAL REVIEW
ВОЕННО-ИСТОРИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
REVUE HISTORIQUE MILITAIRE
MILITÄRGESCHICHTLICHE ZEITSCHRIFT

2/2014

ВОЈНОИСТОРИЈСКИ ГЛАСНИК

2/2014

САДРЖАЈ

ВИГ БР. 2/2014.

ЧЛАНЦИ И СТУДИЈЕ

<i>Ненад Марковић, М. А., Заповедници ратне морнарице у позном саиском периоду (570–526. пре н. е.)</i>	9
<i>Маја Васиљевић, Српске војне музике у земљама савезника током Великог рата (1916–1918)</i>	20
<i>Др Ненад Ж. Петровић, Делатност југословенских дипломатских представника у Немачкој на онемогућавању ревизионизма у историографији, књижевности, позоришној и филмској уметности око питања избијања Првог светског рата</i>	42
<i>Небојша Стамболија, Оснивање и дејства Српског ударног корпуса 1944–1945.</i>	70
<i>Мајор др Миљан Милкић, Подела италијанске ратне флоте након Другог светског рата. Случај Југославије</i>	88
<i>Доц. др Александар Животић, (Не)реална очекивања југословенско-совјетски војни преговори 1948.</i>	111

ПРИЛОЗИ И ИСТРАЖИВАЊА

<i>Мр Милан Шћекић, Инциденти на црногорско-османској граници (1908–1912)</i>	137
<i>Др Момчило Исић, Људске и материјалне жртве Србије у Првом светском рату (12. јул 1914 – 1. јул 1916)</i>	166
<i>Мр Саша Д. Станојевић, Суд части руске армије у избеглиштву (1920–1924)</i>	187
<i>Др Иван М. Бецић, Рад на описмењавању регрута Краљеве гарде 1933–1937.</i>	202
<i>Др Венцеслав Глишић, Прилог истраживању питања албанизације Косова и Метохије</i>	219

ДОКУМЕНТА

- Др Драгана Амедоски, Соколари санџака Крушевац, Вучитрн,
Призрен и Скадар 1673. 237
- Раде Ристановић, Извештај Радула Ж. Радосављевића упућен
Милану Недићу о проблемима приликом испоруке пакета
југословенским ратним заробљеницима у Немачкој 1941. 251
- Мр Тања Милошевић, Посета Ворена Натера помоћника секретара
за одбрану САД за питања међународне безбедности Југославији,
05–07. септембра 1970. 269

КРИТИКЕ И ПРИКАЗИ

- Снежана Ферјанчић, Константин (306–337), Библиотека
Саборник, Службени гласник, Београд 2013, стр. 229
(Урош Миливојевић). 287
- Срби и рат у Југославији 1941. године, Институт за новију
историју Србије, Музеј жртава геноцида, Институт за
славистику руске академије наука, Београд, 2014, стр. 631
(Раде Ристановић)..... 295
- Миле Бјелајац, 1914–2014. Зашто ревизија? Старе и нове
контроверзе о узроцима Првог светског рата, Медија центар
ОДБРАНА, Београд 2014, стр. 246
(Милош М. Миливојевић)..... 299

ИНФОРМАЦИЈЕ

- Међународна научна конференција „Први светски рат, Србија,
Балкан и велике силе“, Београд, 24. и 25. септембар 2014.
(мајор др Миљан Милкић)..... 309
- Међународна научна конференција „1914–2014: Од трећег
балканског до Првог светског рата“, Беч (Аустрија),
06–08. октобра 2014.
(мајор мр Далибор Денда) 313
- Међународна научна конференција „Аустроугарска империја
и Балкан“, Будимпешта, 9. и 10. октобар 2014.
(мајор др Миљан Милкић) 315

CONTENTS

MILITARY HISTORY REVIEW 2/2014

ARTICLES AND STUDIES

- Nenad Marković, M.A., Overseers of the Navy during the late Saite period (570–526 BC) 9*
- Maja Vasiljević, Serbian Military Bands/Orchestras in Allied Countries during the Great War (1916–1918) 20*
- Dr. Nenad Ž. Petrović, Activities of Yugoslav Diplomatic Representatives in Germany on Prevention of Revisionism in Press, Literature, Theatre and Film related to the issue of Outbreak of WWI 42*
- Nebojša Stambolija, Formation and Actions of Serbian Strike Corps 1944–1945 ..... 70*
- Major Dr. Miljan Milkić, The disposal of the Italian Fleet after the World War Two: The Case of Yugoslavia 88*
- Dr. Aleksandar Životić, (Un)Realistic Expectations. Yugoslav-Soviet Military Negotiations 1948 ..... 111*

CONTRIBUTIONS

- Mag. Milan Šćekić, Border Incidents on Ottoman – Montenegrin Border (1908–1912) 137*
- Dr. Momčilo Isić, Human and material Casualties of Serbia in the First World War (12 July 1914 – 1 July 1916) 166*
- Mag. Saša D. Stanojević, Court of Honor of Russian Army in Exile (1920–1924) 187*
- Dr. Ivan M. Becić, Activities on Improvement of Literacy among Royal Guards Recruits 1933–1937 ..... 202*
- Dr. Venceslav Glišić, Contribution to the Research of Question of Albanization of Kosovo and Metohija 219*

DOCUMENTS

- Dr. *Dragana Amedoski*, Falconers of Kruševac, Vučitrn,
Prizren and Skadar Sanjaks in 1673 237
- Rade Ristanović*, Report of Radul Ž. Radosavljević to Milan Nedić
on Difficulties during the Delivery of Aid to Yugoslav Prisoners
of War in Germany 1941 251
- Mag. *Tanja Milošević*, Visit to Yugoslavia of Warren Nutter,
State Secretary for Defense Assistant for International Security,
5-7 Septembre 1970 269

REVIEWS

- Snežana Ferjančić*, *Константин (306–337)*, Библиотека Саборник,
Службени гласник, Београд 2013, pp. 229
(*Uroš Milivojević*)..... 287
- Срби и рат у Југославији 1941. године*, Институт за новију
историју Србије, Музеј жртава геноцида, Институт за
славистику Руске академије наука, Београд 2014, pp. 631
(*Rade Ristanović*) 295
- Mile Vjelajac*, *1914–2014. Зашто ревизија? Старе и нове*
контроверзе о узроцима Првог светског рата, Медија центар
ОДБРАНА, Београд 2014, pp. 246
(*Miloš M. Milojević*) 299

INFORMATION

- International Conference “Great War, Serbia, the Balkans and Great
Powers”, Belgrade, 24 and 25 September 2014
(*Major Dr. Miljan Milkić*) 309
- International Conference “1914–2014: From Third Balkan War to the
First World War”, Vienna (Austria), 6–8 October 2014
(*Major Mag. Dalibor Denda*) 313
- International Conference “The Austro-Hungarian Empire and the
Balkans 1914”, Budapest, 9 and 10 October 2014
(*Major Dr. Miljan Milkić*) 315

УДК 94:639.1.081.32(560)"1673"(093.2)

Др Драгана Амедоски, научни сарадник

ИСТОРИЈСКИ ИНСТИТУТ, БЕОГРАД

СОКОЛАРИ САНЦАКА КРУШЕВАЦ, ВУЧИТРН, ПРИЗРЕН И СКАДАР 1673.*

АПСТРАКТ: Рад се односи на соколаре једног дела Румелије, који су пописани приликом општег пописа припадника овог повлашћеног слоја становништва, обављеног у другој половини 17. века у ејалетима Румелија, Џезаир и Будим. Порта је овом полувојном реду, за њихову службу, додељивала извесне пореске олакшице, које су се, пре свега, огледале у уживању одређеног поседа и поштеди од плаћања џизје, спенце и авариза, код хришћана, или ресума на бенак, код муслимана. Извор саопштен у додатку говори о њиховом броју, врстама, именима, повластицама, као и о соколарским средиштима на подручју централног Балкана.

Кључне речи: *соколари, Османско царство, Румелија, 17. век, попис.*

У свету османског војничког спорта лов помоћу сокола представљао је, уз стрелаштво, једну од омиљених дисциплина османских султана, која се временом проширила и на остали део елите.¹ У

---

* Рад је настао као резултат истраживања на пројекту Министарства просвете и науке Републике Србије *Од универзалних царстава ка националним државама. Друштвене и политичке промене у Србији и на Балкану* (Ев. бр. 177030).

¹ Док су лов и стрелаштво били забава султана и осталих великодостојника, спорт који је био раширен међу обичним светом, а посебно на Балкану, било је рвање. (D. Quataert, *The Ottoman Empire, 1700-1922 (New Approaches to European History)*, Cambridge 2000, 162) Персијанци су се од давнина бавили ловом успомоћ сокола и другим племенитим врстама лова које су се рашириле по целој Предњој Азији. У време крсташких ратова, та врста лова је са крсташима дошла у Европу. (Ћ. Truhelka, *Bosanski sokolari*, Studije o podrijetlu (Etnološka razmatranja iz Bosne i Hercegovine), Izdanja Matice hrvatske, Zagreb 1941, 58)

лов на пернату дивљач (препелице, јаребице, патке) и зечеве ишло се са припитомљеним грабљивицама. Птице су заједно са ловачким псима (тур. *zagar*) коришћене и у лову на крупнију дивљач.²

Извори говоре да су султан Мурат I (1359-1389) и његов син Бајазит I (1389-1402) имали свиту од пет до шест хиљада људи која их је пратила у лову.³ И Брокијер наводи да је султан Мурат II (1421-1444, 1446-1451), путујући ради разоноде, у пратњи имао највише соколара и јастребара, док их је у својој служби имао две хиљаде.⁴ Султан Мехмед IV (1648-1687) посебно је био наклоњен лову, па је због тога и добио надимак „Ловац“.⁵ Османски султани после њега нису се бавили ловом, али су одржали ове формације до одређеног степена.⁶

Део становништва који је био задужен за узгајање соколова, јастребова и других птица грабљивица коришћених за лов чинио је посебну, повлашћену категорију у Османском царству – соколаре. Општи термин употребљаван у османској администрацији за све соколаре, без обзира на службу коју су обављали у целом процесу узгајања и обучавања ових птица, била је персијска реч баздар (перс. *bâzdâr*). Поред тога, често је коришћен и турски термин доганџија (тур. *doğancı*).

Дужност припадника овог полувојног реда била је да сваке године обезбеди одређени број птица за потребе царског двора.⁷ Цела соколарска организација била је под руководством чакирџибаше (тур. *çakırcı başı*), са седиштем у Цариграду. Врховни соколарски старешина носио је име мири-шикар (тур. *mir-i şikâr*), старешина лова, а уједно и титулу аге.⁸

Према врсти птица, соколари су се делили на шахинџије, ако су обучавали соколове, атмаџије, ако су обучавали кобца, или чакир-

² С. Мишић, „Лов“, Лексикон српског средњег века, Београд 1999, 369.

³ Ђ. Н. Узунџаршли, *Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, VIII. Dizi –Sa. 15a, Ankara 1984, 420.

⁴ В. де ла Брокијер, *Putopis Putovanje preko mora (kroz Palestinu, Malu Aziju, Srbiju i Francusku)*, Beograd 2002, 91.

⁵ Ђ. Н. Узунџаршли, *Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı*, 420.

⁶ М. Зеки Пакалин, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I*, İstanbul 1993, 470.

⁷ О. Зиројевић, *Турско војно уређење у Србију 1459-1683*, Београд 1974, 211.

⁸ Н. Inalcık, *Doghandji*, Encyclopedia of Islam, II, Paris, 1963, 629; Аге које су биле у султановој свити и са њим ловиле звале су се *Şikâr ağaları*. Они су били подељени на: чакирџи-баше, шахинџи-баше и атмаџи-баше. Поред њих, постојао је и доганџи-баша који је приликом лова био најближи султану. Када би му донео улов, добијао би бакшиш. (Ђ. Н. Узунџаршли, *Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı*, 421.) Доганџи-башама је некада додељивана и служба мирахора, санџакбега, па можда и нека од виших служби. (М. Зеки Пакалин, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I*, İstanbul 1993, 470)

ције, ако су увежбавали белог јастреба. Они су се искључиво бавили увежбаванем птица, а њима су били потчињени јуваџије или гнездари (тур. *uğvacı-уи çâkır*) и јавруџије (тур. *yavrusu*). Први су по шумама тражили гнезда са јајима. Пронађена гнезда надзирали су и чували даноноћно, не дозвољавајући никоме да им се приближи. Чекали би прави тренутак да довољно јаке младе узму из њихових гнезда, а затим би их преузимали јавруџије који су се бринули о њима док им не порасте перје.⁹ Постојали су и тузакчије (тур. *tuzâkçı*), односно соколари који су постављали замке птицама и кајаџије (тур. *kaucası*) који су се пели по неприступачним стенама и тешко доступним местима како би се домогли младог сокола.¹⁰

Посебна група соколара били су: достављачи (*götürücü*) и дресери (*görenci*).¹¹ Они су једном годишње, у време деобе младих, одлазили у Цариград, у царску соколану, са својим доганџи-башом. Птице обучене за лов односили су и предавали својим агама, при чему је вршена и смотра соколара.¹²

Соколари су били у обавези да годишње одгаје и предају једног сокола, односно јастреба или неку другу врсту птице за лов. Уколико би птица угинула, плаћали су одређену новчану надокнаду (тур. *mürde behâ*).¹³ Новчане казне соколара и њихових синова, младарину и овчарину прикупљао је у корист државе доганџи-баша.¹⁴

Неки од соколара који су били на вишим положајима за своју службу уживали су приходе тимара, одређених им царским бера-том, као и друге спахије. Други нижи, добијали су баштине, које су се налазиле на подручју шума, природног станишта соколова. Сви

⁹ Ć. Truhelka, *Bosanski sokolari*, 61; İ. H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı*, 423; H. Hadžibegić, *Rasprava Ali-čauša iz Sofije o timarskoj organizaciji u XVII stoljeću*, Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu, Nova serija 1947, Društvene nauke sv. II, 189.

¹⁰ А. Стојановски, *Раја со специјални задолженија во Македонија*, Скопје 1990, 90-91.

¹¹ Д. Бојанић, *Зајечар и Црна река у време турске владавине (XV-XVIII век)*, Гласник Етнографског музеја у Београду, књ. 42, Београд 1978, 32.

¹² İ. H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı*, 423.

¹³ На пример 1586. године у Видинском санџаку та надокнада износила је 300 акчи. (D. Bojanić, *Turski zakoni i zakonski propisi iz XV i XVI veka za smederevsku, kruševačku i vidinsku oblast*, Beograd 1974, 79.) Ово је био износ предвиђен за хришћане, док су муслимани у овом случају плаћали дупло мање, односно 150 акчи (B. Svetkova, *La fauconnerie dans le sandjak de Vidin aux XVe et XVIe siècles*, POF XXVIII-XXIX/1978-79 (1980), 288.)

¹⁴ Д. Бојанић-Лукач, *Неготинска крајина у време турске владавине-на основу извора из XV и XVI века*, Гласник Етнографског музеја 31-32, Београд 1969, 93-94. У крајевима где их је било више третирани су као група, џемат или махала. У областима где је соколарску службу вршило само једно или неколико лица, живели су у већој групи људи који су имали статус обичне раје (А. Стојановски, *Раја со специјални задолженија во Македонија*, 85-86)

они били су подређени доганџи-баши своје нахије, који је био заим. Углавном су били ослобођени изванредних намета и обичајних терета. Уколико би обрађивали земљу ван својих баштина, давали су уобичајене дажбине.¹⁵

Соколарска служба и статус били су наследни. Поседи су прелазили с оца на сина, ако би он био вешт у соколарству и способан да врши ту службу. У случају да соколар нема сина или се син одриче те службе, посад је даван неком приправнику, који је у царској базхани тј. соколани стекао потребно знање и вештину.¹⁶

Статус соколара додељиван је султанским бератом, што је важно и за сва друга занимања која су повлачила одређене повластице. Нови берати добијали су се на основу печатом оверене препоруке (тезкере) царског старешине соколара, чакирџи-баше, и на основу извештаја и молбе кадије одређеног санџака. У њиховим бератима наводи се да су ослобођени од спенце и изванредних намета и пореза, а њихове баштине десетака.¹⁷

Соколарство се одржало све до периода реформи (Танзимата), када су укинуте и многе друге установе.¹⁸

* * *

У продужетку саопштавамо део поименичног пописа соколара ејалета Румелија, Џезаир¹⁹ и Будим, који се односи на наше крајеве: санџаке Крушевац, Вучитрн, Призрен и Скадар. Попис је насловљен *Поименични попис расутих јастребара* (Defter-i mufassal çakırcıyan-ı perâkende). Ради се о досада непознатом попису.²⁰ Пописани соколари били су расути по различитим деловима Царства. Џемати и групе становника који су у пописима били регистровани као расути биле су заправо групе које су од својих џемата одвојене из различитих разлога и које су биле на другом месту. Међутим, извор који у продужетку саопштавамо, не говори о томе зашто су и одакле су издвојени ови соколари.

---

¹⁵ Џ. Трухелка, *Bosanski sokolari*, 61.

¹⁶ Исто.

¹⁷ Д. Бојанић, *Зајечар и Црна река*, 61.

¹⁸ Исто, 62.

¹⁹ Ејалет Џезаир простирао се на територији данашње Грчке, односно Егејског архипелага.

²⁰ Попис је обављен у периоду између 8-17. фебруара 1673. (у трећој декади месеца Шевала 1083.) и чува се у Архиву за тапије и катастар у Анкари. Ankara, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Kuyûd-ı Kadîme Arşivi, Atmacıyan, Çakırcıyan ve Şahinciyan Defteri (TKG.KK.AÇŞd.) 3, Defter Eski No. 2030.

Попис се доста се разликује од редовних пописа соколара по томе што су подаци које садржи врло штурни. Објашњење лежи у султанској заповести која се налази на почетку пописа, а која показује да је ово нека врста контролног пописа. Наиме, седамдесетих година 17. века соколари обухваћени овим пописом доведени су у незавидан положај. Имали су обавезу да узгајају соколове, а уз то је од њих тражено да плаћају регуларне порезе. О томе говори и царска заповест која се налази на самом почетку овог пописа, а која је упућена кадијама у Румелији и Анадолији. Наредба је издата након што су царски чакирџи-баша и шахинџи-баша известили султана о томе да раја са соколарским статусом која поседује царски берат и ужива тимаре, као и раја са тескером која прима плату за ову службу у нови царски дефтер није уписана са статусом шахинџија и чакрџија и да се од њих, супротно шеријату и кануну, тражи да плаћају регуларне порезе. Они су тражили султанску заповест како више не би трпели овакве неправде.

Порта је настојала да реши ово питање, па је зато наложила кадијама да затраже копију новог царског дефтера и утврде да ли су у дефтер уписане све чакрџије и шахинџије које са султанским бератом уживају тимаре, као и они са тезкером који примају плату. Њих је требало изузети од плаћања ресума на бенак,²¹ ако су муслимани, и од џизје и спенце ако су хришћани. У исто време, они су ослобођени и авариза и других пореза, уколико њихове земље и мулкови не спадају у старе авариске земље. У заповести се упозорава да остала раја која буде пописана не тражи да буде ослобођена пореза уз изговор да су постали соколари.²²

Распоред соколара у Крушевачком, Вучитрнском, Призренском и Скадарском санџаку у другој половини 17. века био је такав да их је било и у селима и у градовима. Превасходно су били хришћани; муслимана је било у занемарљивом броју.

Најстарије вести о соколарству на простору данашње Србије потичу из средине четрдесетих година 15. века. Ради се о соколарима у вилајету Топлица, у коме су забележени тимар извесног чакирџије Догана, који поседује берат султана Мехмеда, тимар доганџије Шахина који је поседовао берат султана Мурата, тимар шахинџије Караџе и тимар чакирџибаше Умура.²³ Наш попис говори да је на овој територији, која је касније припала Крушевачком санџаку, у

---

²¹ Бенак је ожењени рајетин, муслиман који је поседовао земљу мању од половине чифта или који уопште није поседовао земљу.

²² *TKG.KK.AÇŞd.* 3, s. 2.

²³ О. Зиројевић, И. Ерен, *Попис области Крушевца, Топлице и Дубочице у време прве владавине Мехмеда II (1444-1446)*, Врањски гласник 4, Врање 1968, 386, 393, 398.

другој половини 17. века било четворица соколара у два села. Били су ситуирани у Крушевачкој и Изморничкој нахији. Тројица од њих били су дресери, а један јуваџија.

Вучитрнски и Призренски санџак имали су више соколара, вероватно због природних услова и терена који је више одговарао овој делатности. Ове области су још од давнина познате по соколарској традицији.²⁴ Крајем 15. века соколара је било у три села која су припадала Вучитрну и осам села која су припадала Приштини, заједно са самом Приштином.²⁵ Тридесетих година 16. века, у нахији Вучитрн убележена је једна баштина соколара-дресера.²⁶ Године 1673. у Вучитрнском санџаку регистровано је њих 23, у нахијама Лаб, Вучитрн, Клопотник и Морава (у 15 села). У соколарску организацију на овом подручју био је укључен и манастир Пречиста, који је припадао селу Грачаница.²⁷ Калуђери соколари забележени су у овом манастиру још у попису Вучитрнског санџака из 1570, што би могло да значи да је ова служба обављана и раније. Ради се о каџиџијама.²⁸

Најранији извори који говоре о соколарској традицији у Призренском санџаку потичу с краја 15. века; било их је у самом Призрену и још у десетак села.²⁹ Године 1571. године убележено је 29 припадника овог полувојног реда. Попис који у овом раду представљамо региструје 19 соколара, у Призрену и Трговишту, као и у нахијама Призрен, Хоча, Трговиште и Бихор, а били су распоређени у седам села и самом Призрену и Трговишту. Дакле, соколарство се одржало у јужном делу санџака, у Призрену, у планинским селима Себечани и Доњој Радиловици, као и у селима Равна Дубрава и Бела црква која су лежала уз Дрим.³⁰ У северним пределима санџака соколари су живели поред Лима, у селу Срђевац и у Трговишту, док на Пештери и Рогозни, где их је раније било, нису регистровани.³¹ Ни манастир Св. Арханђел у селу Кочарник код Тутина, који је до данас остао непознат, није регистрован у овом попису.³²

---

²⁴ Г. Елезовић, *Соколари и соколарство. Из историје соколарств. Фермани манастира Дечана и Доње Гуштерице*, Јужна Србија, IV, Скопље 1923, 18.

²⁵ О. Зиројевић, *Турско војно уређење*, 212.

²⁶ *167 numaralı muhâsebe-i vilâyet- Rûm-ili defteri (937/1530) II, Vilçitrın, Prizrin, Alacahisâr ve Hersek Livâları*, (Dizin ve Tıpkıbasım), Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu: 69, Defter-i Hâkânî Dizisi: IX, Ankara 2004, 343.

²⁷ Данашњи манастир Грачаница.

²⁸ *TKG. KK, TTD 201, Defter Eski No 387/124.*

²⁹ О. Зиројевић, *Турско војно уређење*, 212.

³⁰ Т. Катић, *Опширни попис Призренског санџака из 1571. године*, Београд 2010, 113, 127, 167, 239.

³¹ Исто, 275-279, 446.

³² Исто, 369.

У Скадарском санџаку, у самој Пећи и још у 11 села истоимене нахије, било је 13 соколара. У последња три санџака није назначено, за сваку особу понаособ, којих пореских обавеза се ослобађа, као и о којој врсти соколара се ради, као што је то случај у Крушевачком санџаку. Само је наглашено да се ради о соколарима који поседују берате за вршење службе. Поред тога, у попису је напоменуто који соколар држи баштину.

Значај овог извора је у томе што осветљава установу соколара на нашем тлу која је врло слабо истражена. Поред тога, на основу истог могуће је утврдити распоред соколарских насеља у овом делу Балкана, као и појединачна имена соколара, из којих је могуће закључити каква је била њихова конфесионална структура.

Превод:

[6]

У санџаку Крушевац

Село Доња Лопушња,³³ припада Крушевцу

Петре Радивој, јастребар-дресер са бератом, ослобођен од изванредних намета и обичајних терета.

Село Петровац другим именом Лакинце,³⁴ припада Изморнику

Манојло Никола, јастребар јувација, соколар са царским бератом, ослобођен од изванредних намета и обичајних терета; Вељо Степан његов [недостаје реч], дресер; Лука Манојло, дресер.

Особа: 3

У санџаку Вучитрн

Махала попа Симеуна

Никола Скендер, соколар

Особа: 1

Село Робаровце,³⁵ припада Сирчи³⁶

Божа Радисав, соколар с баштином

---

³³ Југоисточно од Власотинаца.

³⁴ Данас село Петровце, североисточно од Гњилана.

³⁵ Данас село Робовце, југоисточно од Новог Брда.

³⁶ Нахија у Вучитрнском санџаку, која је обухватала двадесетак села и про-стирала се источно од Новог Брда.

Село Долна Лопаштица,³⁷припада Лабу

Стојан Лалић, соколар

Село Горње Истрмце,³⁸ припада Вучитрну

Вук Илија, соколар; Симеун Вук, соколар

Село Ошљак,³⁹ припада Вучитрну

Михајло Јован, соколар

Село Траканић,⁴⁰ припада Вучитрну

Поп Радуло Симеун, соколар

Село Долна Костомлатица,⁴¹ припада Вучитрну

Радич Тодор, соколар

Село Глобар,⁴² припада Вучитрну

Цветко Ђуричић, соколар

Село Матица,⁴³ припада Вучитрну

Симеун Трајан, соколар

Село Добри кут,⁴⁴ припада Вучитрну

Стојко Димитри, соколар; баштина Димитрија Стоје у рукама Ђуре Дамирија

Село Долина Пауна,⁴⁵ припада Клопотнику

Мирко Прван, соколар

Сама Приштина

Махала Кочановић

Протолић, соколар; Ђура Русмил, соколар; Ђура Нина; Михајло Стефан

---

³⁷ Доња Лапаштица, југозападно од Подујева.

³⁸ Горње Стрмце, северозападно од Вучитрна, у пределу Клине.

³⁹ Северно од Ђаковице.

⁴⁰ Јужно од Ђаковице.

⁴¹ Данас Костомлатица, северозападно од Владичиног хана.

⁴² Данас Глобаре, северозападно од Глоговца.

⁴³ Западно од Косовске Митровице.

⁴⁴ Данас село Добри Дуб у Косовом пољу, западно од Приштине.

⁴⁵ У средњовековним изворима помиње се као Пауни или Паун-поље, а данас је познато као Талиновачко поље и простире се између Јерли-Талиноваца, Урошевца и Муаџир-Талиноваца.

Особа: 4

Село Грачаница,⁴⁶ припада Морави

Манастир Пречиста⁴⁷ у поменутом селу, у рукама Гојка Мате

Од манастирског млина, 2 жрвња

Ослобођен од пореза царским бератом.

Никола Младен; Лешко Младен; Павле Младен

Уписани су као соколари с баштином.

Укупно са баштинама 115 [акчи]

Село Добротин,⁴⁸ припада Морави

Андрија Марко, соколар

Село Голема Гуштерица,⁴⁹ припада Морави

Дујко Гојко, соколар

Село Десимле,⁵⁰ припада Морави

Јаков Стефан, соколар

Махала поносара,⁵¹ припада Приштини

Симеун, соколар

[7]

У санџаку Призрен

Сами Призрен

Махала Стари пазар

Илија (?), Стефанов зет, соколар с бератом; Петри, зет Јована, соколар с бератом

Особа: 2

Махала Кука другим именом Курила

Мићо Стојко, соколар с бератом

Особа: 1

Махала Богој рибар

Павле Тома, соколар с бератом

---

⁴⁶ Село Грачаница, југоисточно од Приштине.

⁴⁷ Данашњи манастир Грачаница.

⁴⁸ Истоимено село, источно од Липљана.

⁴⁹ Данас Доња и Горња Гуштерица, јужно од Приштине.

⁵⁰ Данас Штимље у горњем току Ситнице, југоисточно од Приштине.

⁵¹ Носач товара, кириџија.

Особа: 1

Махала Богдан

Димитри Јован, соколар с бератом; Ђура Јован, соколар с бератом;
Ђура Малко, соколар с бератом; баштина Чолака

Село Доња Радиловица,⁵² припада Призрену

Вук Јован, соколар с бератом; Никола Јован, соколар с бератом;
Марко Јован соколар с бератом

Особа: 3

Село Себечани другим именом Гричар,⁵³ припада Призрену

Богдан Пејо, соколар с бератом

Особа: 1

Село Равна Дуброва,⁵⁴ припада Хочи

Аврам Мирча, соколар

Особа: 1

Село Студенчани,⁵⁵ припада Хочи

Пејо Јован, соколар с бератом

Особа: 1

Село Бела Црква,⁵⁶ припада Хочи

Јован Пејо, соколар с бератом

Особа: 1

Само Трговиште⁵⁷ са махалама

Вујо Стефан, соколар с бератом; Матеј Стефан, соколар с бератом

Особа: 2

Село Храсна припада,⁵⁸ Трговишту

Вук Милован, соколар с бератом

Особа: 1

Село Сриђан,⁵⁹ припада Бихору

Стефан Андрија, соколар с бератом; Ђуро Огњан, соколар с бератом

---

⁵² Вероватно данашњи Ладровац, северно од Суве Реке.

⁵³ Данашње село Грнчаре, источно од Призрена.

⁵⁴ Данас Рандубрава, северозападно од Призрена.

⁵⁵ Студенчане западно од Суве Реке.

⁵⁶ Бела Црква, југозападно од Ораховца.

⁵⁷ Данас археолошки локалитет Пазариште, код Новог Пазара, на ушћу Себечевске реке у Рашку.

⁵⁸ Данас Расно на Пештери.

⁵⁹ Данас Срђевац, код утока Годушке реке у Лим, на пола пута између Бијелог Поља и Берана.

Особа: 2

У санџаку Скадар

Нахија Пећ

Махала Ђура Ивча у самој Пећи

Стојан Марко, соколар с бератом

Особа: 1

Махала Радич Степан у самој Пећи

Никола Петри, соколар са узвишеним бератом

Село Горње Лоћане,⁶⁰ припада Пећи

Дабижив Петро, соколар с бератом

Особа: 1

Село Црнолаг,⁶¹ припада Пећи

Браца Војин, соколар с бератом

Особа: 1

Село Сврце,⁶² припада Пећи

Селак Радич, соколар с бератом

Особа: 1

Село Доња Мала другим именом Захач,⁶³ припада кадилуку Пећ

Баштина Радула, у руци Живка Јована, сада у рукама Николе Богина, сада у рукама Николе Петка његовог сина.

Село Брестолик,⁶⁴ припада Пећи

Милош Радоје, соколар с бератом

---

⁶⁰ Данас Лоћане, јужно од Пећи.

⁶¹ Данас Црни луг, североисточно од Пећи.

⁶² Данас село Сврце, источно од Пећи.

⁶³ Данас Захаћ, источно од Пећи.

⁶⁴ Данас село Брестовик на Проклетијама, 6км удаљено од Пећи.

Особа: 1

Село Дечани,⁶⁵ припада Пећи

Димитри Никола, соколар с бератом

Особа:1

Село Јошаница,⁶⁶ припада поменутом

Мустафа Симеун, соколар с бератом

Особа:1

Село Гргоча,⁶⁷ припада Пећи

Ђурин Радич, соколар с бератом

Особа: 1

Село Ђон,⁶⁸ припада Пећи

Куч Искендер, соколар с бератом

Особа: 1

Село Радуловце,⁶⁹припада Пећи

Петри Радисав, соколар с бератом; Милош Петко, соколар с бератом

Особа: 2

Село Старице,⁷⁰ припада Пећи

Лазар Матеј, соколар с бератом

Особа: 1

Факсимили:

прво иде 260, а онда 263

---

⁶⁵ Јужно од Пећи.

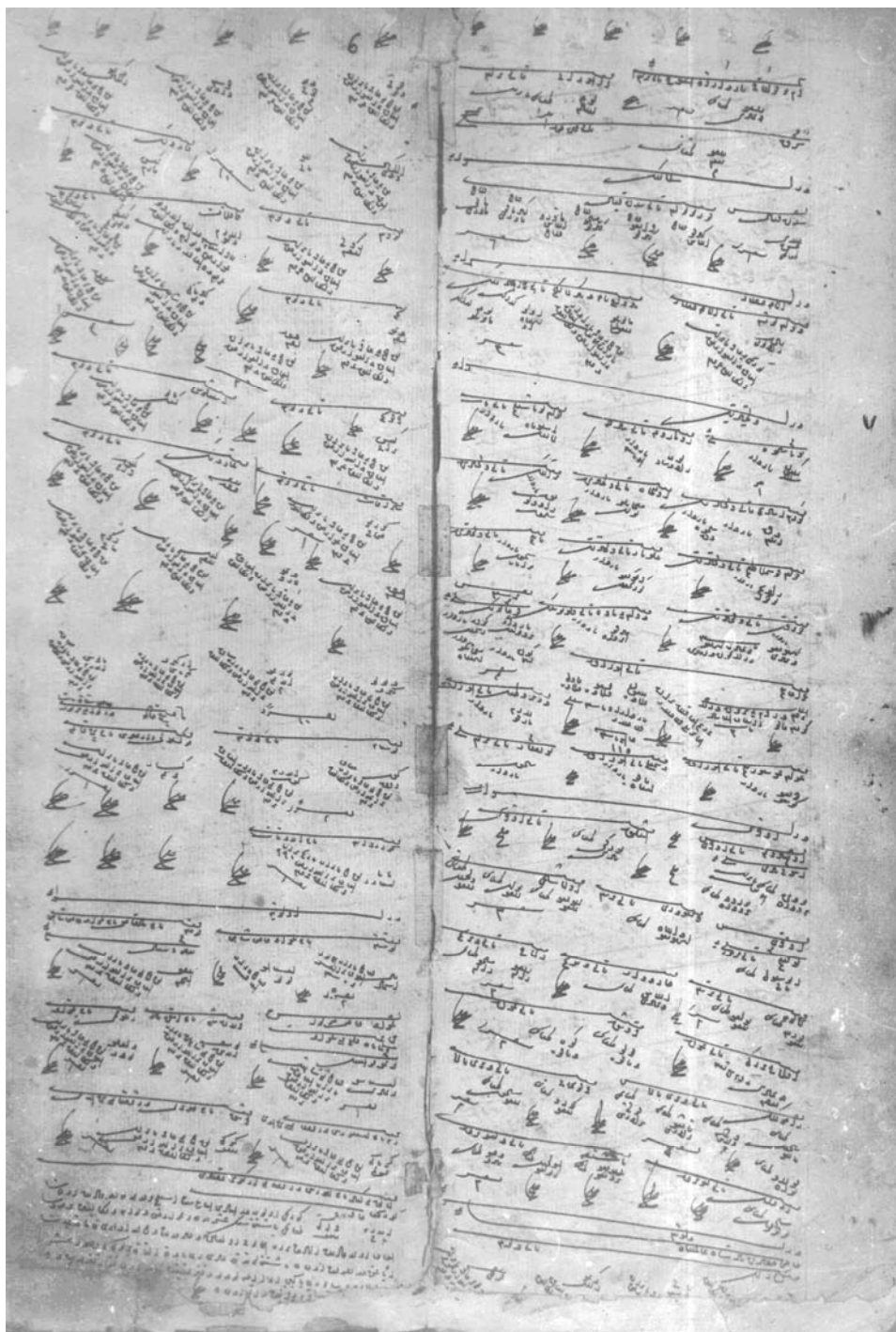
⁶⁶ Југоисточно од Лепосавића.

⁶⁷ Гргоц, северно од Ђаковице.

⁶⁸ Истоимено села источно од Дечана.

⁶⁹ Радуловац, северозападно од Клине.

⁷⁰ Данас село Бабе (Бабајлоћ), јужно од Пећи.

КОРЕКТУРА

Одељење за војну историју ИСИ

ПРЕВОД РЕЗИМЕА НА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Бранка Бошњак

Дана Зеленовић

КОМПЈУТЕРСКА ОБРАДА

Звезда Јовановић

CIP – Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

355/359+93/94

ВОЈНО-историјски гласник = Military History Review =
Военно-историчестий журнал = Revue Historique militaire =
Militärgeschichtliche Zeitschrift / одговорни уредник Димитар
Тасић. – Год. 1, бр. 1 (1950) – . – Београд: Институт за
стратегичка истраживања. Одељење за војну историју
Министарства одбране Републике Србије, 1950
– (Београд : Војна штампарија „Београд“). – 24 cm
Два пута годишње. – Наслов: Од бр. 6 (1956) Војни историјски
гласник; (од бр. 1/2/1961)

Vojnoistorijski glasnik; од бр. 1/2 (2002)

Војно-историјски гласник

ISSN 0042-8442 = Војноисторијски гласник

COBISS.SR-ID 11409154

Тираж: 300

Штампа:

Војна штампарија „Београд“